

Landschapselementen

Landschapselementen zijn de bouwstenen en daarmee de leestekens van het landschap. Bij elkaar vertellen ze het verhaal van de grote verscheidenheid van het Nederlandse landschap en de boeiende wisselwerking tussen mens en natuur. In het verleden, het heden, en straks ook in de toekomst. Veel van de oude leestekens zijn nog altijd goed herkenbaar in het landschap.

Van oudsher werden landschapselementen opgericht met een functie. De boerderij om in te wonen en te werken. Bomen tegen zon, wind, muggen of vliegen. Hagen en singels als erfafscheiding en veekering. Het hakhoutbosje voor de productie van hout voor het maken van gereedschapsstelen, beschoeiingen, manden en korven, en als brandstof voor kachel en oven. De moestuin en hoogstamboomgaard voor de teelt van groenten en fruit. Het boerenbedrijf was geheel zelfvoorzienend, de kringloop gesloten.

Indeling landschapselementen naar vorm

- lijnvormige landschapselementen - houtsingel, sloot, takkenril,
- puntvormige elementen - poel, solitaire boom en
- vlakvormige elementen - bosje, hoogstamboomgaard.

Indeling landschapselementen naar 'materiaal'

- groene landschapselementen - struweelhaag, knotbomenrij,
- bruine elementen - takkenril, composthoop,
- blauwe elementen - poel, sloot en
- rode elementen - boerderij, brug, bestrating.

Door schaalvergroting, intensivering, specialisatie en mechanisatie in de landbouw en uitbreiding van industrie, bebouwing, verkeer en recreatie zijn in de 20^e eeuw veel elementen verdwenen. Leefgebieden van planten en dieren zijn versnipperd geraakt of verloren gegaan. Door overbemesting, verdroging, klimaatverandering en gebruik van bestrijdingsmiddelen zijn de leefomstandigheden achteruitgegaan en verschillende dieren van het erf verdwenen.

Landschapselementen karakteriseren de rijkdom en verscheidenheid aan landschapstypen in de provincie. Ze hebben cultuurhistorische en landschappelijke waarden en maken het gebied streekeigen en vormen een belangrijke schakel bij het aantrekkelijk houden van onze leefomgeving om in te wonen, te werken, te fietsen, te wandelen en te recreëren.

'De interesse voor landschapselementen is gelukkig terug. We waarderen de oude functies, maar zien ook belangrijke, nieuwe waarden.'

Landschapselementen dragen bij aan de biodiversiteit. Ze bieden voedsel en leefruimte aan diverse insecten en andere dieren. Poelen worden bewoond door kikkers, padden en salamanders. Kleine bosjes en houtwallen bieden beschutting aan zangvogels. In natuurvriendelijke slootkanten wemelt het van opgroeiende visjes en vinden weidevogels voedsel en schuilplekken. Overgangen tussen landschapselementen (nat-droog, zon-schaduw, hoog-laag) zorgen voor een eigen microklimaat en variatie. Die variatie helpt bij het terugbrengen van meer leven op het erf. Landschapselementen vormen samen een blauw-groen netwerk tussen boerenland en natuurgebieden en bieden daarmee een groot leefgebied aan planten en dieren.

Denk aan een houtsingel of solitaire boom, die zorgt voor beschutting en verkoeling voor het vee in warme zomers. Een haag, heg of takkenril als natuurvriendelijke eigendomsgrens. Bosjes die schadelijke stoffen wegvangen of vastleggen. Een poel voor wateropslag. Landschapselementen bieden ook eetbaar groen voor vee (bladeren en takken) en voor mensen (vruchten, bladeren en wortels). Daarom willen we landschapselementen terugbrengen, herstellen en behouden. Doe je mee?

Wat kun jij doen?

Als je een aanpassing aan je erf (of renovatie aan een gebouw) wilt doen, houd dan rekening met de historische, natuurlijke en duurzame waarden. In de brochure [Boerenerf](#) vind je een checklist van vragen die je helpen om je erf zo passend mogelijk te maken.

Zoek je meer informatie?

- In de brochures over verschillende landschapselementen lees je hoe je deze aanlegt en beheert. Bekijk ook de [instructiefilmpjes](#) over aanleg en beheer van landschapselementen.
- Het besluit [Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2023](#) laat je de voornemens van de provincie voor 2023 zien met betrekking tot natuurbeheer.
- In de brochures over [Dieren](#) vind je tips hoe je het boerenerf natuurrijk(er) maakt.
- In de brochure [Meer informatie](#) vind je boeken en websites van andere organisaties met meer informatie over boerenerven en hieraan verbonden onderwerpen.

**Meer informatie over een streekeigen erfinrichting in Zuid-Holland?
Kijk dan ook www.zelfdoeninzh.nl/erfgroen**

